

Bencsik Orsolya

Több élet

Forum Kiadó – Magvető Kiadó, 160 oldal, 2990 Ft

Regényében a Sziveri-díjas Bencsik Orsolya egy ponton megidézi a Vajdaságból egykor száműzött költő, szerkesztő Sziveri Jánost, emblematikus nagy verséből, a Babelből emeli át magához a „lengő lófejek” (az árvaság) képzetét, de saját motívumvilágának megfelelően lengő disznófejekként. Hiszen a *Több élet* egy ólmelegbe bújó bácskai családról szól, a jugoszláv háborúk kellős közepén „szocializálódott” gyereklány fantáziájával. De mindjárt pontosítanunk kell: a *Több élet* nem lányregény, az, aki hozzánk beszél, szintén csak bújna, menekülne a műfajba, immár otthonatlan fiatal nőként makacsul visszavisszatér(ne) a gyerekkorba, kutatja azokat az érzelmi-érzéki tapasztalatokat, amelyek támaszul szolgálhatnak a felnőtt élethez. Az ingázó felnőttéhez, aki a határ mindkét oldalán idegenné lesz.

A támaszok szolgálnak is, meg nem is.

A családi legendáriumot Bencsik Orsolya őrzi, teremti és továbbrajzolja, mintegy az írásba menekülne, ugyanakkor a traumák, a korszakos

Vért lop

Reményi József Tamás könyvajánlója

tanácstalanság tehetetlensége dermeszti. Az írás csak(?) afféle túlélő csomag, mint amelyet arrafelé az apák, nagyapák készítenek maguknak sok évtized üldöztetésekkel, népirtásaival és a megalkuvások békéjével az ösztöneikben. Ahol a világ megőrül, csak a „bolond család” lesz kivétel, és őrzi az emberi normalitást („ez nagy felelősség”, teszi hozzá kajánul a mesélő), ám úgy, hogy beleolvad a környező természeti lét körforgásába, táplálkozik, utódokat nemz és nevel, védekezik, ha kell, alakot vált.

A magyar irodalomnak malac van. Vajdasági nyúlregénye után (Balázs Attila *Cuniculus*-át a szerző természetesen ugyancsak játékba hozza) most egy újabb nemzedék disznóban mondja el, amit tud magáról.

Bencsik Orsolya, több nemzedéktársához hasonlóan az epika és a líra határán billegő kisprózakkal indult, második kötetében (*Akción van!*) már novella-ciklust komponálva, hogy aztán regényre vállalkozzon. A műfaj azonban – elismerőleg mondom! – kifog rajta. Szerzőnk nem akar egy időtlen, ólmos állapotba regényes dol-

gokat hazudni, a történetet egyre nyilvánvalóbban megakasztja, széttördeli, motívumai repetíciójának körforgásába temeti. Olyasfajta nagy fejlemények, mint esküvő és halál, mellékesen, szinte kapkodva esnek meg. Nem ezeknek van (dögnehéz) súlyuk. Az epika pedig komótosan visszatér oda, ahonnan vétetett, a lírai kisformák mintázatába.

Ebben ma is, mint kezdetől mindig, ott munkál a nagy kortárs, Tolnai Ottó szelleme, a „kis semmi dolgok” misztikumának rajztanára. (Különösen szép Tolnai és Bencsik apafiguráinak párhuzama, az előbbi kékitő lopott a tenger vágóvágásával, utóbbi „csak” vért a vágóhídról, hogy a vérözönben életben maradjon.)

Ez a vajdasági közvetlen hagyomány ötvöződik Bencsiknél a két-éves évek magyar irodalmának újfajta antropologikus, zsigeri groteszkjével, testfelfogásával. Izgalmas, lenyűgöző prózavilág ez, magával ragad, mint egy modernitás utáni Grimmese. Vagy ha úgy tetszik: rémeséket olvasunk vajdasági szecesz-szióba mártva.